

Brüssel, 30. juuni 2023
(OR. en)

11149/23

ECOFIN 674
UEM 208
SOC 500
EMPL 351
COMPET 695
ENV 774
EDUC 287
RECH 319
ENER 410
JAI 920
GENDER 150
ANTIDISCRIM 144
JEUN 188
SAN 425

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9845/1/23 REV 1
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 619 final
Teema:	NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Madalmaade 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 619 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Madalmaade 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahistu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber.
22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda oleks vaja põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Madalmaade 2023. aasta eelarvekava kohta. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ (edaspidi „2023. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatise seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitusel aitavad neid prioriteete ellu viia.

- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitusused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.
- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesisitada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärasel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatatakse 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 8. juulil 2022 esitasid Madalmaad vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 4. oktoobril 2022 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Madalmaad on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärgid ja sihid ei ole tagasi pööratud.

⁶ ST 12275/22 INIT; ST 12275/22 ADD 1.

- (10) 28. aprillil 2023 esitasid Madalmaad oma 2023. aasta riikliku reformikava ja oma 2023. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Madalmaade kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.
- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Madalmaade kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Madalmaad on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Madalmaade edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

- (12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Madalmaade kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023. Komisjon jõudis järeldusele, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige püsib (kuigi on mõningaid vähenemismärke) haavatavus, mis on seotud erasektori suure võlaga ja jooksevkonto suure ülejäägiga, millel on piiriülene mõju. Hoolimata andmete hiljutisest läbivaatamisest on jooksevkonto ülejääk ja erasektori võlg rahvusvaheliste standardite kohaselt suur ning majanduse põhinäitajatest kõrgem. Kaubandustingimuste halvenemine, jooksevkonto kasv püsivhindades ja esmaste tulude puudujäägi suurenemine tingisid 2022. aastal suure jooksevkonto ülejäägi vähenemise. Kuna kaubandustingimused paranevad, peaks ülejääk 2023. aastal märkimisväärselt taastuma ja 2024. aastal stabiliseeruma. Teatavaid poliitilisi edusamme on tehtud, kuid investeerimistakistuste vähendamiseks on vaja ära teha rohkem. Mittefinantsettevõtete ja leibkondade võlakoormus on endiselt suur: viimane on rohkem murettekitav, sest see muudab leibkonnad šokkide suhtes haavatavaks, kusjuures neid riske süvendab eluasemehindade suur ja kasvav ülehindamine. Tulevikus peaks võlg jätkuvalt mõõdukalt vähenema. Eluasemehindade mõõdukale langusele vaatamata püsib surve eluasemeturule, eelkõige seetõttu, et uute eluasemete ehitamine jääb valitsuse eesmärkidest oluliselt allapoole. Samal ajal toetatakse võlapõhiselt rahastatavat koduomandit jätkuvalt soodsa maksustamisega, kuigi eraüüriturgu käsitlev poliitika võib selle arengut pärssida.
- (13) Eurostati kinnitatud andmete kohaselt jõudis Madalmaade valitsemissektori eelarvepositsioon puudujäägilt 2,4 % SKPst 2021. aastal tasakaalus eelarveni 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 52,5 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 51,0 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.

- (14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulused vähendavad eelarvepoliitilised meetmed energia käibemaksu ning bensiini ja diislikütuse aktsiisi langetamist, samas kui sellised kulused suurendavad eelarvepoliitilised meetmed hõlmasid hüvitist novembri ja detsembri energiaarvete eest ning toetust väikese sissetulekuga leibkondadele, kelle energiaarved olid suured. Nende meetmete kulused tasakaalustasid osaliselt energiatootjate ja -tarnijate ootamatu kasumi uued maksud, nimelt 33 % solidaarsusmaks nõukogu määruse (EL) 2022/1854⁷ kohaldamisel. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 0,6 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,1 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 1,8 %-lt SKPst 2021. aastal 0,3 %-le SKPst 2022. aastal.
- (15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Madalmaadel⁸ järgida 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas rahastust saadava impulsi toel, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.

⁷ Nõukogu 6. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid (ELT L 261I, 7.10.2022, lk 1).

⁸ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 88).

- (16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika⁹ 2022. aastal toetav (–0,5 % SKPst), nagu nõukogu soovitas. Nagu nõukogu soovitas, jätkasid Madalmaad majanduse taastamise toetamist rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,2 % SKPst (2021. aastal 0,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti¹⁰. Seega ei säilitanud Madalmaad riiklikult rahastatavaid investeeringuid, nagu nõukogu soovitas. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,4 protsendipunkti. Seega hoidsid Madalmaad riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.
- (17) 2023. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2023. aastal ja pärast seda kooskõlas komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis märgituga. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 1,6 % ja 2024. aastal 1,4 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal veidi rohkem (1,8 %) ja 2024. aastal veidi vähem (1,2 %). See on peamiselt tingitud sisenõudluse väljavaadete väikestest erinevustest mõlemal aastal.

⁹ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

¹⁰ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud andsid ekspansiivse panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

(18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk suureneb 2023. aastal 3,0 %-le SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2023. aastal tuleneb peamiselt energiapaketi kuludest, suurenevatest intressikuludest ja täiendavatest kulukavadest, mis on seotud ühiskondlike väljakutsetega, nagu rohepööre, haridus ja eluasemete pakkumine. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 49,3 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 48,4 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 2,1 % SKPst. See on väiksem kui 2023. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujääk, peamiselt seetõttu, et 2022. aasta valitsemissektori eelarvepositsiooni tulemused osutusid 2023. aasta stabiilsusprogrammis eeldatust paremaks. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus kõrgem (49,3 %). Erinevus tuleneb asjaolust, et 2022. aasta tulemusandmed osutusid 2023. aasta stabiilsusprogrammis eeldatust paremaks, kuna 2022. aastal oli võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus suur.

(19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama eelarvemeetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aastast pikendatud meetmeid, eelkõige bensiini ja diislikütuse aktsiisi vähendamist ning väikese sissetulekuga leibkondade toetamist, ning uusi meetmeid, nagu elektri ja gaasi hinnalagi ning energiamahukate VKEde toetuskava. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 1,1 % SKPst¹¹. Enamik 2023. aasta meetmetest ei näi olevat suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele või ettevõtetele ega säilita hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus¹² järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,5 % SKPst (võrreldes 0,1 %ga SKPst 2022. aastal). Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud peaksid võrreldes 2022. aastaga jääma stabiilseks.

¹¹ See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹² Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Madalmaade majanduspoliitikat ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 154).

- (20) Oma 12. juuli 2022 soovitusel soovitas nõukogu Madalmaadel võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,¹³ võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Madalmaad peaksid olema valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Madalmaadel suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid.

¹³ Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Madalmaade keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, hinnanguliselt 7,9 %.

(21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (–1,1 % SKPst). See järgneb 2022. aasta ekspansiivsele eelarvepoliitikale (–0,5 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,9 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele suunatud toetusmeetmete kulude suurenemist 0,4 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude ekspansiivne panus on seega ainult osaliselt tingitud sihipärasest toetusest leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukraina põgenikele. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) tuleneb ka mittesihotstarbelistest energiatoetusmeetmetest, avaliku sektori palkade ja sotsiaaltoetuste püsivast tõusust ning suurematest kulutustest tervishoiule. Kokkuvõttes ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel kooskõlas. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on 2023. aastal 0,2 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad eelarvepoliitikasse neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti. Seega kavatsevad Madalmaad rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning säilitavad prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavad investeeringud¹⁴. Madalmaad kavatsevad rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, nagu investeerimine avamere tuuleparkide arendamisse ja nende arendamise hõlbustamine, vesiniku kasutamise stimuleerimine ja õpilaste digikirjaoskuse parandamine, mida osaliselt rahastatakse rahastust ning muudest liidu vahenditest.

¹⁴ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse – 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (22) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal vähenema (2,6 %-le SKPst). 2024. aasta vähenemine kajastab peamiselt energiatoetusmeetmete järkjärgulist kaotamist. Vastavalt 2023. aasta stabiilsusprogrammile prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2024. aasta lõpuks 48,7 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk moodustab 2024. aastal 1,7 % SKPst. See on 2023. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägist väiksem, mis on peamiselt tingitud baasefektist, mis tuleneb 2023. aastaks prognoositud väiksemast eelarvepuudujäägi suhtest SKPsse. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus sarnane (48,8 %).
- (23) 2023. aasta stabiilsusprogrammis nähakse ette kõigi energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal. Ka komisjon eeldab energiatoetusmeetmete täielikku järkjärgulist kaotamist 2024. aastal. See sõltub eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti.

- (24) Määrusega (EÜ) nr 1466/97 on seatud struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastase parandamise sihtmärgiks 0,5 % SKPst,¹⁵ et liikuda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Võttes arvesse riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaalutlusi, oleks komisjoni hinnangul asjakohane parandada struktuurset eelarvepositsiooni 2024. aastal vähemalt 0,3 % SKPst. Sellise paranemise tagamiseks ning kooskõlas komisjoni metoodikaga ei tohiks riiklikult rahastatavate esmaste netokulude¹⁶ kasv 2024. aastal ületada 3,5 %, nagu on kajastatud käesolevas soovitusel. Samal ajal tuleks ülejäänud energiatoetusmeetmed (komisjoni praeguse hinnangu kohaselt 1,1 % SKPst 2023. aastal) sõltuvalt energiaturu suundumustest järk-järgult kaotada, alustades kõige vähem suunatud meetmetest, ning sellest tulenevat kokkuhoidu tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Komisjoni hinnangute kohaselt oleks selle tulemuseks esmaste netokulude kasv alla 2024. aastaks soovitud maksimaalse kasvumäära. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude kasv 2023. aastal siiski kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel. Kui see leiab kinnitust, oleks 2024. aastal asjakohane esmaste netokulude väiksem kasv.
- (25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 1,7 %, mis on soovitud kasvumäärast vähem. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis sisalduv kohandus on kooskõlas säästuga, mis tuleneb energiatoetusmeetmete täielikust järkjärgulisest kaotamisest.

¹⁵ Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikkel 5 nõuab ka kohandamist rohkem kui 0,5 % SKPst liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst või kelle võla jätkusuutlikkusega seotud riskid on suuremad.

¹⁶ Esmased netokulud on riiklikult rahastatavad kulud ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta ning need ei hõlma intressikulud ega tsüklilisi töötuskulusid.

- (26) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud suurenema 3,4 %-lt SKPst 2023. aastal 3,5 %-le SKPst 2024. aastal. Suuremad investeeringud kajastavad suuremaid riiklikult rahastatavaid investeeringuid ja liidu rahastatavaid investeeringuid, seda eelkõige rahastu kaudu. 2023. aasta stabiilsusprogrammis osutatakse reformidele ja investeeringutele, mis peaksid aitama suurendada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Need reformid ja investeeringud hõlmavad reforme ja investeeringuid hariduse, teadus- ja arendustegevuse, tööturu ning rohe- ja digipöörde valdkonnas, mis on samuti osa taaste- ja vastupidavuskavast.
- (27) 2023. aasta stabiilsusprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2027. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk suurenema 2026. aastal 2,8 %-le SKPst ja 2027. aastal 3,2 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks seega jääma kuni 2026. aastani tasemele alla 3 % SKPst ja suurenema 2027. aastal tasemele üle 3 % SKPst. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 48,7 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 52,7 %-le SKPst 2027. aasta lõpus.

(28) Eluasemehindade kiire tõus viimastel aastatel on põhjustanud eluasemeturu väärtuse ülehindamise. Kuid finantstingimuste karmistumise tõttu jõudis eluasemeturg 2022. aasta keskel pöördepunkti, kuna vastusena hüpoteeklaenude intressimäärade tõusule hakkasid eluasemehinnad langema. Hüpoteeklaenude suhe SKPsse on rahvusvaheliste standardite kohaselt Madalmaades endiselt suur. See tuleneb suhteliselt suurtest laenulimiitidest (laenusumma ja tagatise väärtuse suhe) ja hüpoteeklaenude maksete märkimisväärsest maksusoodustusest. Kuigi hüpoteeklaenude intresside mahaarvatavust maksustatavatest tuludest vähendatakse järk-järgult, on see endiselt suur. Sellest tulenev leibkondade suur võlakoormus muudab leibkonnad majandusšokkide suhtes haavatavaks, mis on eriti oluline nüüd, kui eluasemehindade korrigeerimise risk on suurenenud. Samal ajal on eraüüriturg suhteliselt väike, mistõttu on eluaseme ostmisele taskukohase hinnaga ja kättesaadavate alternatiivide pakkumine piiratud. Taskukohase üüripinna puudumine kahjustab ka tööjõu liikuvust. Selliste takistuste kõrvaldamine, mis praegu pärsivad investeringuid, sealhulgas elamuehitusse, võimaldaks valitsusel edukalt ellu viia oma eluasemepakkumise suurendamise plaane ning võiks seega aidata kaasa välispositsiooni tasakaalustamisele ja eluasemeturu paremale toimimisele.

- (29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Kuigi Madalmaade taaste- ja vastupidavuskava võeti vastu alles 2022. aastal, on selle rakendamine praegu käimas. Tegevuskorra üle peetavate läbirääkimiste kiire jätkamine aitab taaste- ja vastupidavuskava rakendada ja see on vajalik, et esitada esimene maksetaotlus, mida oodatakse 2023. aasta lõpuks. Rakendamine on praegu pooleli, kuid vahendite mittekasutamise oht näib olevat piiratud, võttes arvesse suhteliselt väikest rahaeraldust. Käimas on REPowerEU peatüki ettevalmistamine. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Madalmaade strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.
- (30) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Madalmaade ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikusel täiendavusel ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Madalmaades ellu rohe- ja digipöörde, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.
- (31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika programmides käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisavad Madalmaad silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud tööturu killustumise, tööjõu- ja oskuste nappuse, fossiilkütustest sõltuvuse ning liigse lämmastiku sadestumisega.

(32) Paindliku tööhõive (nii paindliku ja ajutise töölepinguga töötajad kui ka iseenda tööandjad, kellel ei ole töötajaid) osakaal tööturul on Madalmaades endiselt suur. See osutab tööturu killustumise kasvavale ohule, millel on iseäranis moonutav mõju tööturu äärealadel. Ühtlasi võib see suurendada võimaluste ebavõrdsust ja vähendada tootlikkust. Tööturu teatav paindlikkus võib aidata kaasa majanduse kohanemisvõimele ja võtta paremini arvesse individuaalseid eelistusi. Paindlike tööhõivevormide ülemäärane kasutamine võib siiski avaldada töötajatele ja majandusele laiemalt negatiivset mõju. Näiteks osalemine koolituses ja elukestvas õppes on väljakutse neile, kellel on paindlik lepinguline töökorraldus, ja see omakorda vähendab investeeringuid oskustesse. Madalmaade valitsus kavatseb koostöös sotsiaalpartneritega tegeleda alalise ja paindliku töökorralduse vaheliste erinevustega. Plaanid hõlmavad nulltunnilepingute kaotamist ja *on-call* lepingute asendamist uut tüüpi lepingutega, mis tagavad töötajatele suurema sissetulekukindluse, ning renditöötajate töökohakindluse parandamist. Nende kavade rakendamisel on oluline teha kiireid edusamme tagamaks, et teatavat liiki töölepingu valik sõltub töökohapõhistest vajadustest või töötajate eelistustest, parandades samas paindliku töölepingu alusel töötavate inimeste tööhõivet ja sotsiaalset positsiooni ning vähendades tööturu killustatust.

(33) Tööjõu ja oskuste nappus oli Madalmaade tööturule iseloomulik juba enne COVID-19 pandeemiat, kuid sellest ajast alates on see muutunud kõigis sektorites levinumaks. Sellised sektorid nagu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), tervishoid, haridus ja tehnilised töökohad seisavad silmitsi struktuurse puudusega, mis eksisteeris juba enne COVID-19 pandeemiat ja jääb, osaliselt demograafiliste arengute tõttu, eeldatavasti püsima. Vaatamata suurele üldisele tööturul osalemise määrale leidub Madalmaades ikka veel kasutamata ja alakasutatud potentsiaalseid töötajaid, nagu sisserändaja taustaga inimesed ja osalise tööajaga töötajad. Osalise tööajaga töötamisel otsustavad vaid vähesed töötajad oma töötundide arvu suurendada. Seda saab osaliselt seletada kõrgete piirmaksumääradega, laste või teiste pereliikmete mitteametliku hooldusega seotud kohustustega (või tulevaste kohustuste prognoosimisega) ja/või töö kvaliteedi ning töö- ja eraelu tasakaaluga. Tööjõu ja oskuste nappuse probleemi lahendamiseks on vaja terviklikku lähenemisviisi, samuti tuleb käsitleda sektoripõhiseid vajadusi ja takistusi ning tootlikkust suurendavaid investeeringuid. Selleks võiks kaaluda eri poliitikameetmete kombineerimist, mis võiks hõlmata järgmist: i) piirmaksumäära edasine vähendamine ja/või üksikisikule kohaldatava maksu piirmäära läbipaistvuse parandamine; ii) palkade suurendamine struktuurse puudusega sektorites, eelkõige sektorites, kuhu on koondunud avaliku sektori ja avaliku sektori osalusega tööandjad; iii) töö kvaliteedi ning töö- ja eraelu tasakaalu edendamine; iv) karjäärinõustamise tõhustamine ning v) kvaliteetselle ja taskukohasele lapsehoiule juurdepääsu parandamine. Lisaks võib täiend- või ümberõppe võimaluste parandamine sihipäraste ja kohandatud meetmete abil, eelkõige tööturu äärealadel olevate ja tööturult eemalejäänud inimeste jaoks, aidata leevendada tööjõu ja oskuste nappust ning parandada sotsiaalseid tulemusi.

(34) Kuigi Madalmaad on võtnud meetmeid, et vähendada oma sõltuvust Venemaa fossiilkütustest, moodustasid nafta ja maagaas vastavalt 38 % ja 41 % riigi energiaallikate jaotusest, muutes Madalmaade majanduse üleilmsete hinnamuutuste suhtes haavatavaks. Madalmaad peavad tegema täiendavaid jõupingutusi, et saavutada liidu 2030. aasta taastuenergia eesmärgid. Hoolimata suurematest ambitsioonidest täiendava taastuenergia võimsuse paigaldamiseks, oli taastuenergia osakaal energia lõpptarbimises 2021. aastal vaid 13,0 %, mis on vähem kui liidu tasandil poliitiliselt kokku lepitud eesmärk ja liidu keskmine 21,8 %. Selle tulemusena on Madalmaade taastuenergia osakaal summaarses energia lõpptarbimises liikmesriikide seas jätkuvalt üks kehvemaid, kusjuures 2021. aasta osakaalu ja 2030. aasta eesmärkide vaheline erinevus on üks suurimaid. Elektrivõrgu laiendamine nii ülekandmiseks kui ka jaotamiseks on oluline nii maismaa kui ka avamere taastuenergia taristu kasutuselevõtu kiirendamiseks. Elektrivõrgu üha suureneva ülekoormuse tõttu on võrguoperaatorid sageli sunnitud uute elektritootjate ja tarbijate võrgule juurdepääsu taotlused tagasi lükkama. Kuna gaasitarbimine eluruumides moodustab ligikaudu 25 % Madalmaade maagaasi kogutarbimisest, võib hoonete energiatõhususe parandamine (näiteks energiatõhususe miinimumstandardite abil, et käivitada renoveerimine ja tagada energiaauditi nõuete rangem täitmine tööstuses) aidata märkimisväärselt kaasa CO₂ heite ja fossiilkütustest sõltuvuse edasisele vähendamisele. 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Madalmaade maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 29 %, st rohkem, kui nõukogu määruses (EL) 2022/1369¹⁷ seatud vähendamiseesmärk 15 %. Madalmaad võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/706¹⁸.

¹⁷ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

¹⁸ Nõukogu 30. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/706, millega muudetakse määrust (EL) 2022/1369 seoses gaasinõudluse vähendamise meetmete nõudluse vähendamise perioodi pikendamisega ning nende meetmete rakendamise aruandluse ja seire tõhustamisega (ELT L 93, 31.3.2023, lk 1).

- (35) Peamiselt Madalmaade intensiivsest põllumajandussektorist tingitud liigse lämmastiku sadestumise negatiivse mõju tõttu looduslikel aladel on lubade väljaandmine teatavatele lämmastiksaastet tekitavatele projektidele, eelkõige ehitusprojektidele, praegu peatatud. Madalmaade valitsus võtab meetmeid lämmastiku sadestumise vähendamiseks, eelkõige provintsi tasandi integreeritud piirkondlike programmide kaudu. Täiendavat toetust on vaja põllumajanduse kestlikumaks muutmiseks, tagades samal ajal konkurentsivõime, näiteks kariloomade arvu vähendamise toetamise, ring- ja/või mahepõllumajandusele ülemineku kiirendamise ning digiteerimise ja innovatsiooni suurendamise teel.
- (36) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad kõnealused meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. 2022. aastal oli Madalmaades tööjõunappus 108 ameti puhul, mis nõuavad rohepöördeks vajalikke erioskusi või -teadmisi, sealhulgas keskkonnakaitsepetsialistid, isoleerijad ja ehitustehnikud.
- (37) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus¹⁹ kajastub esitatud soovitusel 1.

¹⁹ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (38) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et i) tagada võla jätkusuutlikkus ja hoiduda 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, suunata paremini kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks võetavaid eelarvemeetmeid ning kaaluda asjakohaseid viise toetuse lõpetamiseks, kui energiahinnasurve väheneb; ii) säilitada avaliku sektori investeeringute kõrge tase ja edendada erainvesteeringuid, et toetada rohe- ja digipööret; iii) toetada palgasuundumusi, mis leevendavad ostujõu vähenemist, piirates samal ajal teisest mõju inflatsioonile, tõhustada veelgi aktiivset tööturupoliitikat ja leevendada oskuste nappust; iv) parandada ettevõtluskeskkonda ja tagada, et ettevõtetele antav energiatoetus on kulutõhus, ajutine, suunatud elujõulistele ettevõtetele ja säilitab stiimulid rohepöördeks, ning v) säilitada makromajanduslik finantsstabiilsus ja jälgida riske, jätkates samal ajal tööd pangandusliidu väljakujundamiseks. Madalmaade puhul aitavad soovitusel 1, 2, 3 ja 4 rakendada esimest, teist, kolmandat, neljandat ja viiendat soovitust, mis on sätestatud 2023. aasta euroala käsitlevas soovitusel,
- (39) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hinnangut, on nõukogu 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel esitatud nõukogu soovitusel kajastuvad esitatud soovitusel 1. Soovitusel 1 osutatud poliitikameetmed aitavad kõrvaldada erasektori suure võlaga seotud haavatavust ja suure jooksevkonto ülejäägiga seotud haavatavust. Soovitusel 2 ja 4 aitavad kaasa soovitusel 1 täitmisele, kui tegemist on suuremate investeeringutega. Soovitusel 1 aitab kaasa nii tasakaalustamatuse vähendamisele kui ka 2023. aasta euroala käsitlevas soovitusel sätestatud soovitusel rakendamisele kooskõlas põhjendusega 38,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Tagada konservatiivne eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 3,5 %ni²⁰.

Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

Jätkata pärast 2024. aastat keskpika perioodi eelarvestrateegia rakendamist, mis hõlmab järkjärgulist ja kestlikku konsolideerimist koos investeeringute ja reformidega, mis soodustavad hoogsamat kestlikku majanduskasvu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.

Vähendada leibkondade puhul laenuvahendite kasutamise soodustamist ja moonutusi eluasemeturul. Toetada eluasemete kättesaadavust ja taskukohasust eraüüriturul. Kõrvaldada takistused, mis pärsivad investeeringuid, sealhulgas elamuehitusse tehtavaid investeeringuid.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava järjepideva rakendamise ja viia kiiresti lõpule REPowerEU peatüki koostamine, et alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikususes täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga.

²⁰ See vastab hinnangute kohaselt 2024. aastal struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastasele parandamisele vähemalt 0,3 % SKPst, nagu on kirjeldatud põhjenduses 24.

3. Vähendada stiimuleid paindlike või ajutiste töölepingute kasutamiseks. Võttes arvesse sektoripõhiseid vajadusi, tegeleda struktuurse tööjõu- ja oskuste nappusega, kasutades muu hulgas ära alakasutatud tööjõupotentsiaali ning parandades täiend- ja ümberõppe võimalusi, eelkõige tööturu äärealadel olevate ja tööturult eemalejäänud inimeste jaoks.
4. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuenergia kasutuselevõttu, parandades raamtingimusi, et suurendada investeeringuid elektri ülekande- ja jaotusvõrkude laiendamisse, ning kiirendades ja laiendades energiatõhususe meetmete rakendamist energiatarbimise vähendamiseks, eelkõige tehiskeskkonnas. Toetada üleminekut kestlikule põllumajandusele. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
